

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Konfidentialitetsnivå
1 Ej känslig

Mottagare
mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Yttrande i mål M 4992-23, Ostlänken delområde Gerstaberg

Trafikverket svarar nedan på domstolens föreläggande den 19 juni 2024 (aktbil 66), att komplettera ansökan med avseende på yrkanden och villkorsreglering samt att yttra sig över inkomna synpunkter i aktbilaga 59-61, 64 och 65. Trafikverkets yttrande följer föreläggandets rubrikstruktur och text från föreläggandet och inkomna yttranden återges i förekommande fall i kursiv stil.

1 Precisering av yrkanden

- **Föreläggande att *se över och förtydliga vilka av de beskrivna och konsekvensbedömda verksamheterna inom påverkansområdet som ingår i prövningen samt i förekommande fall motivera varför det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena***

Trafikverkets svar – undantagna vattenverksamheter

Som Trafikverket har beskrivit i ansökan (avsnitt 5.9) inkluderar underlagen till ansökan samtliga planerade vattenverksamheter inom det område som ansökan avser, även de som hanteras enligt undantagsregeln i 11 kap. 12 § miljöbalken. Motiven till att undantagsregeln är tillämplig framgår även dessa i avsnitt 5.9 i ansökan för varje aktuell vattenverksamhet, medan de bakomliggande effekt- och konsekvensbedömningarna återfinns i bilaga D.2 PM Yt- och grundvatten (i det geografiska kapitlet 7 för detta delområde). Som domstolen konstaterat baserar Trafikverket tillämpningen av undantagsregeln på om allmänna eller enskilda intressen kan skadas, vilket betyder att uppenbarhetsrekvisitet mycket väl kan vara uppfyllt även om

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

vattenverksamheten medför en påverkan/effekt på vattenförhållandena, t.ex. om det inte finns några intressen som kan skadas.

Också länsstyrelsen har i sitt yttrande (aktbilaga 65) berört Trafikverkets avgränsningar och bl.a. angett att länsstyrelsen inte granskat de undantagna verksamheterna då underlag inte getts in i ansökan. Trafikverket vill förtydliga att även de undantagna vattenverksamheterna beskrivs tekniskt (bil. C Teknisk beskrivning) samt effekt- och konsekvensbedöms i bilagorna till ansökan (bil. D.2 PM Yt- och grundvatten). De redovisade bedömda effekterna, t.ex. påverkansområde för grundvattenpåverkan, är kumulativa effekter baserade på samtliga planerade vattenverksamheter. Vidare har ett kriterium för tillämpning av undantagsregeln varit att vattenverksamheten inte ligger i direkt anslutning till någon tillståndssökt vattenverksamhet eller att det inte föreligger något hydrologiskt samband av betydelse för effekt- och konsekvensbedömningen av någon tillståndssökt verksamhet.

När det gäller vattenverksamheter av typen grundvattenbortledning vid skärningar för järnväg och väg vill Trafikverket framhålla att det inte finns några riskexponerade objekt inom påverkansområdet inom det aktuella delområdet och därmed inga allmänna eller enskilda intressen som kan skadas.

- **Föreläggande att se över yrkandenas utformning så att de verksamheter och de konsekvenser som beskrivs sammanfaller med vad Trafikverket söker tillstånd för.**

Domstolen har beskrivit bakgrunden till föreläggandet och därvid lämnat följande exempel från underlaget på fall där domstolen anser att teknisk beskrivning och konsekvensbeskrivningarna av vattenverksamheterna inte sammanfaller med de i ansökan formulerade yrkandena.

- *Grundvattenavsänkning vid skärningar för järnväg och väg med påverkan på natur- och kulturmiljö.*
- *Trummor: Yrkandena behöver förtydligas (t.ex. genom angivande av ID-nummer) så att det direkt av yrkandena framgår antalet trummor samt vilka av de i underlagen beskrivna trummorna som ingår i ansökan,*
- *Kompensationsvåtmark: Påverkan beskrivs utifrån att ny våtmarksareal ska tillskapas genom dämning men det saknas yrkande om anläggande av våtmark.*

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Trafikverkets svar – yrkandets utformning

Sedan Trafikverkets justering av ansökan (se aktbilaga 39) den 2024-03-25 kvarstår endast det yrkande som avser anläggning i vattenområde:

- c) inom vattenområde uppföra järnvägsbank med tillhörande anläggningsdelar och åtgärder samt anlägga nya diken och trumma under befintlig väg.

Vid en förnyad översyn enligt föreläggandet av yrkandet anser Trafikverket att det inte förekommer någon vattenverksamhet inom delområde Gerstaberget som inte omfattas av ovanstående yrkande. Ansökan omfattar inte någon grundvattenbortledning, varför domstolens första exempel om grundvattenavsänkningar vid skärningar inte är aktuell att avspeglas i ett yrkande. När det gäller exemplet trummor kan konstateras att det framgår av beskrivningen i ansökans avsnitt 8.3 att en trumma planeras under befintlig väg (Y1-019). Yrkandet kan härvid förtydligas med angivande av att det rör sig om *en* trumma. Samtidigt bör förtydligas att tillstånd söks för *ett* dike, inte ”diken” som anges i ansökan. Ett således korrigerat och med ID-nummer kompletterat yrkande skulle då få följande lydelse:

”Trafikverket yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar Trafikverket tillstånd enligt 11 kap. 9 § miljöbalken att inom vattenområde uppföra järnvägsbank med tillhörande anläggningsdelar och åtgärder samt anlägga *ett nytt* dike och *en* trumma under befintlig väg (*ID-nummer Y1-002, Y1-019 och Y1-021*).”

När det gäller domstolens fråga om kompensationsvåtmark utgår Trafikverket från att frågan föranleds av uppgiften i ansökans avsnitt 8.3.4 att vattennivån i den östra delen av våtmarken blir högre efter åtgärd och skrivningen att förlusten av våtmarksareal (till följd av att järnvägsanläggningen tar våtmarksareal i anspråk) ”i viss mån kompenseras” av att nya arealer sätts under vatten.

En effekt av vattenverksamheten Y1-001, dvs. anläggande av järnvägen inom vattenområde, är att järnvägsanläggningen blir dämmande på den östra sidan av järnvägen, eftersom det tidigare utloppet gick åt nordväst. Det hade varit möjligt att undvika en höjd vattennivå i våtmarkens östra del genom att anlägga det nya utloppet (österut) till en lägre nivå, men detta hade varit förenat med tekniska svårigheter och ökade kostnader. Nivån för utloppet från våtmarken (+37.0 m) avgörs av djupet på dike Y1-021 (ca 1,8 m), som i sin tur behöver utföras med beaktande av nivån på befintlig väg samt av

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

begränsningar på platsen. Berg i dagen längs dikets sträckning (260 m) skulle kräva ytterligare sprängning för diket om utlopps-nivån skulle sättas till dagens vattennivå i våtmarken (se plan och profil, bilaga C.3 blad 4). Med hänsyn till att det inte uppstår några nackdelar, utan snarare tvärtom, att anlägga diket till den föreslagna nivån (+37.0 m) anser Trafikverket att den nivå för dränering har valts som är miljömässigt motiverad.

Den utökade våtmarksarealen är alltså i första hand en fråga om vilken höjdsättning som ska anges för det nya utloppet, och den frågan prövas vid bedömningen av vattenverksamheterna Y1-021 (nytt dike) och Y1-019 (trumma befintlig väg). Trafikverkets bedömning är således att den ökade våtmarksarealen öster om järnvägen inte är att betrakta som en självständig vattenverksamhet som kräver tillstånd, utan att höjningen av vattennivån på den östra sidan av järnvägen ingår i det befintliga yrkandet som en effekt av de övriga vattenverksamheter som yrkandet omfattar.

- **Föreläggande att för varje enskilt yrkande ange de beteckningar (det individuella ID-nummer som tilldelats alla vattenverksamheter inom projekt Ostlänken) som yrkandet avser.**

Yrkande c avser vattenverksamheterna Y1-002, Y1-019 och Y1-021.

2 Villkorsreglering

Mark- och miljödomstolen har tidigare förelagt Trafikverket att inkomma med den komplettering som behövs för en fullständig villkorsreglering enligt gällande praxis.

Trafikverket har hänvisat till att verksamhetens påverkan ska hanteras i kommande kontrollprogram samt Trafikverkets egenkontroll men har inte vidare preciserat vilka ramar denna kontroll kommer att ha. Domstolen bedömer att konsekvenserna av den sökta verksamheten inte fullt ut kan överblickas utan en tydligare reglering av ramarna för sökt verksamhet.

Trafikverket föreläggs därför återigen att komplettera ansökan med en fullständig villkorsreglering enligt gällande praxis för sökt verksamhet.

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Trafikverkets svar

Trafikverket hänvisar till vad som redovisats i ansökan och i yttrande 2024-01-24 (aktbilaga 35) om Trafikverkets ställningstaganden i frågan om behovet av villkorsreglering i vattenmål. Det har inte stått klart för Trafikverket vilken ytterligare villkorsreglering som domstolen efterfrågar, framför allt då Trafikverket anser att det inte finns någon gällande praxis på detta område. Ett förtydligande från domstolen begärdes därför. Trafikverket har därefter haft tillfälle att redogöra för sin syn på frågan om villkorsreglering vid den muntliga förberedelse som hölls den 20 augusti.

Behovet av villkorsreglering bör enligt Trafikverkets uppfattning i första hand avgöras utifrån de risker för människors hälsa och miljön som den verksamhet som är föremål för tillståndsprövning innebär. I varje ansökan inom projekt Ostlänken har Trafikverket därför föreslagit särskilda villkor endast i de fall som det ansetts miljömässigt motiverat. Trafikverket har vidare pekat på att det saknas skäl att i dessa ansökningar frångå huvudregeln att det är påverkan från vattenverksamheten som ska regleras i tillståndet. När det gäller risker för olägenheter från den byggande verksamheten i övrigt bör dessa hanteras utanför målet, i enlighet med de krav som redan gäller.

Dock bottnar Trafikverkets inställning i denna fråga inte in någon ovillighet att följa de krav som gäller eller de åtaganden som gjorts i ansökan, utan Trafikverket eftersträvar endast att prövningen ska förhålla sig noga till bestämmelserna i miljöbalken och till vad som uttalats i praxis i fråga om prövningsram och förutsättningarna för villkorsreglering. Trafikverket har inga problem i sak med att tillståndet förenas med ytterligare villkor, även i sådana delar som Trafikverket anser vara obehövliga. För det fall att domstolen anser att behovet finns önskar Trafikverket få möjlighet att påverka villkorens formulering, för att undvika avvikelser jämfört med de krav som gäller för byggprojektet i övrigt.

Trafikverket har uppfattat att det inom delsträckan Gerstaberg-Sillekrog främst är grundvattenrelaterade villkor som domstolen önskar få förslag på. Eftersom ansökan för delområde Gerstaberg inte omfattar någon grundvattenbortledning är sådant villkorsförslag inte påkallat i just detta fall. Nedan lämnas förslag till villkorsformuleringar avseende sådan annan påverkan som Trafikverket uppfattar att domstolen efterfrågar: buller (luftburet och stomljud), vibrationer och utsläpp av länshållningsvatten.

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Luftburet buller

1. Luftburet buller från den byggverksamhet som har ett samband med vattenverksamheten ska begränsas så att ljudnivån (dBA) som riktvärde inte överstiger vad som anges nedan

- 45 dB(A) i bostäder inomhus, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 60 dB(A) helgfri måndag-fredag kl. 07.00–19.00.
- 35 dB(A) i bostäder inomhus, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 50 dB(A) helgfri måndag-fredag kl. 19.00 – 22.00
- 40 dB(A) i undervisningslokaler, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 60 dB(A) helgfri måndag-fredag kl. 07.00–19.00.
- 35 dB(A) i bostäder, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 50 dB(A) lördag, söndag och helgdag kl. 07.00–19.00.
- 30 dB(A) i bostäder, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 45 dB(A) lördag, söndag och helgdag kl. 19.00–22.00.
- 30 dB(A) i bostäder, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 45 dB(A) alla dagar kl. 22.00-07.00
- 45 dB(A) i arbetslokaler för tyst verksamhet, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 70 dB(A) helgfri måndag-fredag kl. 07.00-19.00.

Den maximala ljudnivån inomhus får nattetid, kl. 22.00 – 07.00, inte överstiga 45 dB(A) i bostäder, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 70 dB(A).

2. Om det inte är tekniskt möjligt eller ekonomiskt rimligt att innehålla de riktvärden utomhus som anges i villkor 1 ska Trafikverkets målsättning i första hand vara att innehålla de riktvärden som angetts inomhus.
3. Trots vad som anges i villkor 1 får arbeten som medför buller också överskrida angivna värdena helgfri måndag – fredag kl. 07-19 efter samråd med tillsynsmyndigheten. Andra avvikelser får, om det finns särskilda skäl, ske efter tillsynsmyndighetens godkännande.
4. Riskeras överskridande av de bullernivåer inomhus som gäller under villkor 1 under fem dagar i följd eller mer än fem dagar under en tiodagarsperiod ska möjlighet till tillfälligt boende, alternativt tillfällig vistelse, erbjudas. Erbjudandet ska skickas till berörda i god tid innan arbetet påbörjas, dock om möjligt senast tre veckor innan arbetet påbörjas. Även om riktvärdet inte överskrids ska evakuering erbjudas om särskilda behov föreligger, till exempel till boende med nattarbete, små barn, äldre och sjukskrivna.

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Stomljud

5. Stomljud från den byggverksamhet som har ett samband med vattenverksamheten ska begränsas så att ljudnivån (dBA) som riktvärde inte överstiger vad som anges nedan
- 45 dB(A) i bostäder inomhus helgfri måndag-fredag kl. 07.00–22.00
  - 40 dB(A) i bostäder inomhus lördag kl. 09.00–17.00
  - 35 dB(A) i bostäder inomhus lördag kl. 07.00–09.00 samt 17.00–19.00
  - 35 dB(A) i bostäder inomhus söndag och helgdag kl. 07.00–19.00
  - 30 dB(A) i bostäder inomhus lördag, söndag och helgdag kl. 19.00–22.00
  - 30 dB(A) i bostäder inomhus alla dagar kl. 22.00–07.00
  - 45 dB(A) i arbetslokaler för tyst verksamhet inomhus helgfri måndag-fredag kl. 07.00-19.00

Den maximala ljudnivån inomhus får nattetid, kl. 22.00 – 07.00, som riktvärde inte överstiga 45 dB(A) i bostäder.

Om stomljudet överskrider angivna värden mer än tillfälligt ska tillsynsmyndigheten underrättas

6. Efter samråd med tillsynsmyndigheten får arbeten förekomma, som innebär överskridanden av angivna värden, **under villkor 5**, mellan kl. 07.00-22.00 helgfri måndag till fredag samt 09.00-17.00 lördagar. Sådana arbeten får även utföras på annan tid efter tillsynsmyndighetens medgivande.
7. Riskeras överskridande av de bullernivåer inomhus, som anges under villkor **5** under fem dagar i följd eller mer än fem dagar under en tiodagarsperiod ska möjlighet till tillfälligt boende, alternativt tillfällig vistelse, erbjudas. Erbjudandet ska skickas till berörda i god tid innan arbetet påbörjas, dock om möjligt senast tre veckor innan arbetet påbörjas. Även om riktvärdet inte överskrids ska evakuering erbjudas om särskilda behov föreligger, till exempel till boende med nattarbete, små barn, äldre och sjukskrivna.

Vibrationer

8. Vid vibrationsalstrande arbeten ska Trafikverket under byggskedet tillämpa:
- Svensk Standard SS 460 48 66:2011, "Vibration och stöt - Riktvärden för sprängningsinducerade vibrationer i byggnader"
  - Svensk Standard SS 02 52 11, "Vibration och stöt – Riktvärden och mätmetod för vibrationer i byggnader orsakade av pålning, spontning, schaktning och packning"

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

- Svensk Standard SS 02 52 10, "Vibration och stöt – Sprängningsinducerade luftstöt vågor - Riktvärden för byggnader"
- Svensk Standard SS 4604860:2022, Vibration och stöt – Metod för syneförrättning av byggnader och anläggningar i samband med vibrationsalstrande verksamhet.
- Svenska kraftnät NV-415, "Riktvärden vid sprängning invid kraftledning"

Utsläpp av länshållningsvatten

I byggskedet ska länshållningsvatten från byggschakt kontrolleras och genomgå erforderlig rening bestående av sedimentation, oljeavskiljning och vid behov pH justering.

3 Yttrande över inkomna synpunkter på ansökan

3.1 Aktbilaga 59-61, miljönämnden i Södertälje kommun

Fråga om hur stor del av befintlig våtmark som tas i anspråk.

Trafikverkets svar

Det berörda våtmarksområdet (V1-001), som utgörs av en sumpskog, är cirka 1,5 hektar stort. Våtmarken påverkas av arbeten i vattenområdet och uppförande av anläggning av tryckbank vilket innebär att cirka 85% av våtmarken tas i anspråk. Utökad våtmarksutbredning på grund av vattennivåhöjningen i den östra kvarstående delen förväntas bli cirka 0,5 hektar. Det ger ett våtmarksområde på sammanlagt cirka 0,7 hektar när järnvägsanläggningen är färdigställd. Trafikverket noterar att det i bilaga C Teknisk Beskrivning och bilaga D.2 PM Yt- och grundvatten finns felaktiga uppgifter om våtmarkens storlek och storleken på området som påverkas av järnvägsanläggningen.

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Klargörande av konsekvenserna nedströms vid byte av avrinningsriktning.

Trafikverkets svar

I bilaga D.2 PM yt- och grundvatten beskrivs att Brogårdets torrlägningsföretag 1935 påverkas i viss mån genom att avrinningsområdet ökar (med cirka 7 hektar) till följd av den avskärande banken vid km 1+700. Flödet beräknas öka vid medel av årshögsta flöde från cirka 160 l/s till cirka 170 l/s. Nivåhöjningen i markavvattningsföretagets kulvert beräknas vara cirka 1 centimeter vid årshögsta flöde. Vid medel och låga flöden förväntas det inte någon nivåhöjning. Effekten på vattenanläggningens funktion och avvattningen av markavvattningsföretaget av nivåhöjningen förväntas bli obetydlig gällande dämning och omgivande grundvattennivåer. Även om avrinningen från våtmarken byter riktning kommer vattnet att nå Vaskabäcken via diken i östlig riktning. Några effekter på Vaskabäckens hydrologi bedöms därmed inte uppstå på grund av åtgärderna i våtmarken. Den långa rinnsträckan mellan anläggningsarbetena och värdefulla biotoper i Vaskabäcken gör att det inte finns risk för effekter på vattenkvaliteten i Vaskabäcken.

Vaskabäcken och tillkommande föroreningar och förändringar i pH

Trafikverkets svar

Södertälje kommun har i sitt yttrande påpekat att Vaskabäcken är ett lekområde för bland annat öring och att eventuellt tillkommande föroreningar och förändringar i pH kan komma att påverka växt och djurlivet genom exempelvis försämrad reproduktion.

Beskrivning av Vaskabäcken samt bedömning av påverkan på denna finns i avsnitt 7.3.4 i Bilaga D Miljökonsekvensbeskrivning vattenverksamhet Gerstabergr-Långsjön. En samlad bedömning i tabellformat återfinns i avsnitt 7.3.9, tabell 4. I ansökan om vattenverksamhet delområde Gerstabergr anges även i avsnitt 13.1.2 att ett speciellt kontrollprogram för Vaskabäcken kommer att tas fram.

Vattenflöden mm i Moraån (obs koppling till M 5020-23)

Trafikverket vill först förtydliga att frågor om påverkan på Moraån rätteligen bör ställas i mål M 5020-23 som avser Trafikverkets i delområde Järna. Men för att hålla ihop kommunens yttrande och Trafikverkets svar i samma mål

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

besvaras Södertälje kommuns synpunkter ändå nedan. Trafikverket har även kopierat sitt svar nedan till sitt yttrande i mål M 5020-34.

Södertälje kommun informerar om att det föreligger risk för höga flöden och översvämningar i Moraån och att delar längs med ån är skred- och erosionskänsliga. Kommunen framför att bättre balansering av vattenflödena behövs i Moraån. Vidare informerar kommunen om att biotopvårdande åtgärder har gjorts längs med Moraån och att vattendraget är ett av länets viktigaste för havsöring. Då det finns utter på platsen anser kommunen att det vore lämpligt att anlägga någon typ av faunapassage.

Trafikverkets svar

I bilaga C Teknisk beskrivning Gerstabergr-Långsjön avsnitt 7.4 anläggningsdel Y4-001 (s. 79) beskrivs anläggningen av erosionskydd och broar i Moraån inklusive flöden. Här beskrivs även att strandremsor kommer att lämnas kvar så att bland annat utter kan passera. För fördjupning i flödesberäkningar och stabilitetsberäkningar för Moraån, se bilaga C4 PM Beräkningar ytvatten avsnitt 3.4 respektive bilaga C6 PM Stabilitetsutredning avsnitt 5.1.

I bilaga D Miljökonsekvensbeskrivning Gerstabergr-Långsjön avsnitt 8.3.4 beskrivs miljöpåverkan på Moraån, inklusive påverkan på öring i ån, och en samlad bedömning för Moraån i tabellform återfinns i avsnitt 8.3.9 tabell 7. Vidare listas platsspecifika skyddsåtgärder i avsnitt 11.1 tabell 13 och påverkan på miljö kvalitetsnormer i Moraån beskrivs i avsnitt 13.1.

I ansökan om vattenverksamhet delområde Järna anges även i avsnitt 13.1.2 att ett speciellt kontrollprogram för Moraån kommer att tas fram.

Om krav på egenkontroll före, under och efter avslutad vattenverksamhet.

Trafikverkets svar

Trafikverket har i planeringsskedet genomfört ett referensprovtagningsprogram för ytvatten (2020-2022), och grundvattenmätning sker löpande sedan 2015, se bilaga D.2 PM Yt- och grundvatten avsnitt 3.2.2. Referensprovtagning i ytvatten kommer återupptas innan entreprenaden påbörjas och löpa över byggskede och även fortgå en tid efter att anläggningen tagits i drift. Kontrollprogram för vattenverksamheterna tas fram enligt vad som anges i kapitel 13 i ansökan och

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

entreprenören kommer att utföra kontroller för de arbetsmoment som påverkar vattenområden eller medför utsläpp.

Om felaktig uppgift i handling D.2. PM Yt- och grundvatten (s.38) att "Täkten i Järna är inte i bruk idag". Vattentäkten är en viktig del av Södertäljes lokala reservvattenförsörjning och ska skyddas från negativ påverkan.

Trafikverkets svar

Trafikverket noterar uppgifterna om att täkten i Järna är en del av Södertäljes reservvattenförsörjning och ska skyddas. I D.2. PM Yt- och grundvatten framgår att täkterna i tillståndet inte förväntas beröras av de verksamheter som planerad järnvägsanläggning medför.

Telge Nät och Syvab (Himmerfjärdsverket) har krav på kvaliteten på länshållningsvatten som avses avledas till spillvattenledningsnätet för att tas emot och renas i reningsverk. Därutöver finns begränsningar i kapaciteten. Reningsverket tar inte emot länshållnings- eller dräneringsvatten med en lägre kvävehalt än ca 7 mg per liter.

Trafikverkets svar

Förutsättningar för avledning av länshållningsvatten till spillvattenledningsnätet kommer att regleras i avtal med ledningsägaren Telge nät.

Frågor fr Telge nät (VA-huvudman) Obs koppling till M 5020-23

När det gäller frågorna från Telge nät konstaterar Trafikverket att dessa rör hantering av länshållningsvatten från Gerstabergrstunneln, vilket hör till delområde Järna. För att hålla ihop frågorna och svaren i samma mål besvaras frågorna ändock nedan. Trafikverket kopierar även svaret till sitt yttrande i mål M 5020-23.

- Har den alternativa reningsmetoden tillämpats i andra liknande projekt och hur väl fungerar metoden under kallare årstider när de markbiologiska processerna går på sparlåga? Vilken variation av kväverening och kvävehalter förväntas i yt- och grundvatten under olika förhållanden?

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

*- Hur snabbt kan de biologiska processerna för att rena kväve etablera sig?
Finns det kapacitet att rena de aktuella kvävehalterna om behovet uppstår
med kort varsel?*

*- Finns det kapacitet att hantera större volymer läns hållningsvatten, vid
stor nederbörd, så att översvämningar med föroreningspåverkan på yt- och
grundvattenrecipienter inte sker utan föregående rening?*

Trafikverkets svar

I första hand kommer läns hållningsvattnet från Gerstabergrstunneln att ledas till det kommunala avlopps nätet. Beräkningar baserade på nederbördsmängder visar att >80 % av den totala mängden läns hållningsvatten ska kunna släppas till det kommunala avlopps nätet. Vid nederbördstillfällen dagtid när lednings nätet är överbelastat kommer läns hållningsvattnet istället att ledas till våtmarken. För att förbättra de naturliga förutsättningarna för kvävereduktion sprids läns hållningsvattnet i spridarledning som läggs ovanpå torven i den västra delen av våtmarken så att uppehållstiden blir lång. Dämme från utloppet från våtmarken i anslutning till ny trumma anläggs som komplement till spridarledningen för att vid behov kunna kvarhålla vatten och öka uppehållstiden. Rening av kväve genom infiltration och i våtmarker är vedertagna och beprövade metoder. Reningskapacitet i våtmarker är lägre under kallare årstider utanför växtsäsong. Bedömningen har gjorts, baserat på beräkningar som visar att de reningssteg som beskrivs kan reducera kvävehalter i tillräcklig omfattning, att läns hållningsvattnet kan avledas från våtmarken till Vaskabäcken utan någon risk för negativ påverkan på naturvärdena i bäcken.

3.2 Aktbilaga 64, Statens geotekniska institut (SGI)

- *Om strategi för åtgärder för att begränsa grundvattenbortledning och grundvattenpåverkan. SGI vill lyfta frågan om det behövs ett förtydligande angående gränsvärden och riktlinjer för när respektive åtgärd ska vidtas.*

Trafikverkets svar

Kontrollprogrammet för grundvatten som kommer att omfatta bl.a. grundvattennivå- och sättningsmätningar kommer att innehålla förutbestämda larm- och åtgärdsnivåer för när åtgärder ska vidtas. Detta tas fram i ett senare skede.

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

- *SGI anser att Trafikverket bör klarlägga riskerna för bottenuppträckning inför miljödomstolens tillstånd, angående vattenverksamhet, då det kan påverka påverkansområdets omfattning och därmed behovet av skyddsåtgärder.*

Trafikverkets svar

Riskerna för bottenuppträckning har utretts inom den redan utförda systemhandlingsprojekteringen och denna fråga kommer utredas djupare och hanteras inom detaljprojekteringen av anläggningen innan byggstart. Markarbetena kommer att planeras så att bottenuppträckning, och därmed påverkan på grundvattenförhållandena, förhindras.

- *Frågor om uppgifter i bilagorna C1 och D2.*

Trafikverkets svar

Vad gäller frågan om skyddsinfiltration vid Gerstabergets gård (GO-010) är sådan inte längre aktuell vilket framgår av Trafikverkets justering av ansökan (aktbilaga 39).

Vad gäller frågan om en dagvattenledning inom påverkansområdet från schakt för brostöd (Go-003) är den påverkan inte heller längre aktuell då bron kommer att grundläggas grundare än vad som tidigare förutsatts och behovet av grundvattenbortledning kommer därmed att bli mycket begränsat. Detta beskrivs i den justerade ansökan.

Aktbilaga 65, Länsstyrelsen i Stockholm

Trafikverkets avgränsning av ansökan

Trafikverket anser att det är helt korrekt att länsstyrelsens granskning inte omfattar de undantagna vattenverksamheterna för vilka tillstånd inte söks. Som Trafikverket kommenterat ovan i sitt svar på domstolens föreläggande (under rubriken *Precisering av yrkanden*) är det emellertid inte korrekt att det skulle saknas underlag beträffande dessa vattenverksamheter.

Yrkande 1.2 c

Beträffande Trafikverkets yrkande 1.2 c anför länsstyrelsen att detta bör förtydligas så att det framgår vilka anläggningsdelar och vattenområden som avses. Trafikverket förmodar att tillägget av verksamheternas ID-nummer i yrkandet (såsom efterfrågats av domstolen) torde vara ett tillräckligt

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

förtydligande. Det föreligger på sträckan ingen sammanblandningsrisk mellan olika vattenområden.

Yrkande 1.4 a

Frågan om från vilken tidpunkt arbetstiden ska löpa lämnas åt domstolen att avgöra.

Villkor 1

Det föreslagna tillägget ”såvitt avser frågor som är av betydelse för att begränsa påverkan på människors hälsa eller miljön” är endast avsett som ett förtydligande och förändrar inte innebörden av det allmänna villkoret. Trafikverket har inga invändningar mot länsstyrelsens yrkande att tillägget ska strykas.

När det gäller den lista som länsstyrelsen efterfrågar är Trafikverkets inställning att syftet med en sådan sammanställning är oklart och att en sammanställning inte skulle tillföra något med avseende på den tillståndspliktiga verksamheten som inte redan tydligt framgår av ansökan. Därtill kommer att det också är oklart vilken rättslig status en sådan sammanställning skulle ha.

Villkor 2

I delområde Gerstaberg är projekteringen redan igång och tre månaders väntan är en mycket lång tid för projektet att avvakta i ett sådant sent skede. Trafikverket förstår länsstyrelsens behov av att kunna planera och resursätta men i detta fall är det inte fråga om en så omfattande vattenverksamhet att kontrollprogrammet kan förväntas bli särskilt omfattande eller komplicerat. Trafikverket hoppas, med hänsyn till projektets redan pressade tidsplanering, att den föreslagna tiden om sex veckor ska kunna vara tillräckligt för kontrollprogrammet avseende vattenverksamhet inom delområde Gerstaberg.

Förorenade områden - förekomst av en industrideponi fastighet som gränsar till vattenverksamhet GO-010.

Trafikverket noterar informationen från länsstyrelsen om deponin som finns registrerad i länsstyrelsens nationella databas (objekt 129153) och har tagit del av de uppgifter som finns registrerade i MIFO-blankett och i objektsammanfattning. Informationen är knapphändig och det saknas uppgifter om deponins placering på fastigheten. I MIFO-blanketten anges att det rör sig om en deponi för avloppsslam men i objektrapporten anges även i

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

en kommentar att det är banverkets tipp. I Länsstyrelsen i Stockholms Läns rapport 1993:14 är ett slam- eller gödselupplag markerat vid Gerstabergets gårdsbebyggelse. Då inga andra uppgifter om deponins placering har framkommit gör Trafikverket bedömningen att det är sannolikt att den har legat i direkt anslutning till gårdsbebyggelsen där hantering av gödsel har skett. Området vid Gerstabergets gårdsbebyggelse berörs inte av någon vattenverksamhet. Handlingar i Trafikverkets arkiv visar att Banverket på 1990-talet deponerat överskottsmassor direkt väster om befintlig järnväg (km 45+500, ca km 1+500 Ostlänken). Området berörs inte av Ostlänken och påverkas inte av någon vattenverksamhet. Av banverkshandlingar framgår även att området norr om gräns för tillståndsansökan (km 0+000), öster om befintlig järnväg (km 43+900), på 1990-talet använts för makadamkross och som bergtipp. På denna platsen finns idag en anlagd våtmark. Inte heller detta område berörs av någon vattenverksamhet.

Markstabilitet, omgivningsbuller, fornlämningar

Trafikverket noterar endast att länsstyrelsen inte har något särskilt att anmärka och att man även delar Trafikverkets uppfattning att behov saknas av särskilt villkor för buller.

Kompensationsåtgärder

Trafikverket motsätter sig att tillståndet förenas med villkor om kompensationsåtgärder enligt 16 kap. 9 § miljöbalken. Den nu aktuella vattenverksamheten innebär inte något intrång i allmänna intressen. Det är järnvägsplanen som ger Trafikverket rätten att ta mark i anspråk för ändamålet och det är således intrångsreglerna i lagen om byggande av järnväg som innebär att våtmarksområden avlägsnas. Mark- och miljödomstolen kan rimligen inte tillämpa en fakultativ bestämmelse om kompensation i miljöbalken för ett intrång i allmänna intressen som sker i enlighet med en annan lagstiftning och som beslutats av en annan myndighet.

I lagen om byggande av järnväg saknas möjlighet att genom järnvägsplan ta i anspråk mark för naturkompensation, varför Trafikverket generellt sett inte äger rådighet att ta ytor i anspråk utöver vad som krävs för anläggningen. Inom ramen för planprocessen har den lokalisering och den utformning valts som på bästa sätt beaktar höga naturvärden.

Som ovan,

Ärendenummer
TRV 2023/68500
Motpartens ärendenummer
M 4992-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Anna-Pia Johansson, verksjurist

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2023/68500, Motpartens ärendenummer M 4992-23, Dokumentdatum 2024-09-20, Dokumenttyp BREV. Konfidentialitetsnivå.1 Ej känslig

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.